

Tematika časopisa u 1983. godini bila je raznovrsna i sveobuhvatna

Izveštaj o radu Saveta, Redakcijskog odbora i Redakcije časopisa »Vojno delo« i analizu realizacije tematske orijentacije u 1983. godini podneo je predsednik Saveta časopisa general-pukovnik RADE SUŠA, na sednici Saveta održanoj 13. decembra 1983. godine.

Na današnjoj sednici Saveta treba da analiziramo naš rad i sadržaj časopisa »Vojno delo« i ocenimo kako je realizovana programska orijentacija za period od 1982. do 1983. godine. Budući da smo na prošloj sednici Saveta (13. decembra 1982) izvršili detaljnu kvantitativnu i kvalitativnu analizu sadržaja časopisa i našeg rada u 1982. godini, u ovom izveštaju akcenat će biti na analizi rada Saveta, Redakcijskog odbora i Redakcije i analizi realizacije tematske orijentacije u 1983. godini, a 1982. godinu razmatraćemo samo koliko je to potrebno. Stoga, moramo utvrditi da li je uređivačka politika Redakcijskog odbora i Redakcije časopisa bila u skladu sa programskom orijentacijom, a posebno sa tematskom orijentacijom koju smo usvojili na prošloj sednici Saveta, i oceniti koliko je »Vojno delo« odgovorilo potrebama i zahtevima koji su proisticali iz aktuelnih društveno-političkih kretanja u nas i u svetu.

Osnovu uređivačke politike časopisa u 1983. godini činila je tematska orijentacija kojom su definisani težišni zadaci koji su Redakcijski odbor i Redakcija realizovali u ovoj godini. Ti zadaci su bili sledeći:

1. U prva tri broja »Vojnog dela« (broj 1/83. bio je tematski) objavljeno je 26 saopštenja i diskusija sa okruglog stola o temi: »Specijalni rat kao supstitucija oružane agresije«, sa ciljem da se doprinese naučnom objašnjenju fenomena specijalnog rata kao kompleksne društvene pojave u savremenim međunarodnim odnosima.

2. Na prigodan način obeležena je 40-godišnjica bitaka na Neretvi i Sutjesci. Tim povodom objavljeno je 17 priloga neposrednih aktera tih velikih i sjajnih bitaka našeg narodnooslobodilačkog rata i revolucije. Sadržaji tih priloga bili su, uglavnom, kritičke analize najvrednijih iskustava iz tih bitaka.

3. Uloženi su značajni naponi da se u časopisu više nego do sada objavljuju prilozi iz oblasti vojne nauke i teorije ratne veštine, prvenstveno oni koji tretiraju najvažnije teorijske probleme ratne veštine na svim nivoima (strategijskom, operativnom i taktičkom), a i najvrednija iskustva koja se odnose na rešavanje naših aktuelnih i praktičnih problema.

4. Polazeći od činjenice da su lokalni ratovi učestala pojava u savremenim međunarodnim odnosima, posebna pažnja je posvećena toj tematici. Objavljeno je nekoliko članaka u kojima su uopštena operativno-strategijska i taktička iskustva iz nekih lokalnih ratova i izvlačene pouke koje mogu biti u funkciji daljeg razvoja i usavršavanja naše koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i strategije oružane borbe.

5. S obzirom na brz razvoj tehnike i tehnologije i na sve izražene tendencije da se taj razvoj koristi za hegemoniju i potčinjavanje manje razvijenih članica međunarodne zajednice, »Vojno delo« je organizovalo raspravu za okruglim stolom o temi: »Tehničko-tehnološki razvoj i odbrambene pripreme društva«, sa ciljem da doprinese naučnom sagledavanju uticaja tehničko-tehnološkog razvoja na neka naša doktrinarna opredeljenja u pripremama društva za odbranu i, posebno, uticaja tog razvoja na promene i razvoj ratne veštine.

6. Nastavljeno je sa objavljivanjem priloga koji tretiraju najvažnije vojno-političke događaje u svetu i razvoj ratnih doktrina i oružanih snaga drugih zemalja, prvenstveno onih događaja koji su značajni sa stanovišta bezbednosti i odbrane naše zemlje i razvoja svih snaga opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

7. Jedan od težišnih zadataka koji je istaknut u tematskoj orijentaciji u 1983. godini bio je da se više pažnje posveti izučavanju elektronskih dejstava i protivielektronskog obezbeđenja i da se, s tim u vezi, na stranicama »Vojnog dela« saopštavaju naši pogledi i do-

stignuća u toj oblasti. Moramo, međutim, konstatovati da taj zadatak nije ostvaren i pored nastojanja Redakcije da obezbedi kvalitetne priloge koji tretiraju tu problematiku.

Na današnjoj sednici Saveta mi treba da ocenimo koliko su uspešno ti zadaci realizovani, služeći se pri tom: (1) podacima o objavljenim prilogima u časopisu i drugim bitnim pokazateljima; (2) kvalitativnim vrednovanjem sadržaja časopisa, odnosno objavljenih priloga, prema utvrđenim kriterijumima, i (3) analizom našeg rada, odnosno rada Redakcijskog odbora i Redakcije u sprovođenju uređivačke politike u 1983. godini.

I

U šest izdatih brojeva »Vojnog dela« (6/82. i 1—5/83) objavljeno je 108 priloga, 104 autorska i četiri redakcijska, kojima su obuhvaćene sve tematske oblasti iz programske, odnosno tematske orijentacije. U ovoj godini objavljeno je sedam članaka više nego u prethodnoj, a obim navedenih šest brojeva je 1.306 stranica ili oko 82 štamparska tabaka.

Iako je teško dosledno razvrstati objavljene priloge prema tematskim oblastima (jer sadržaji većine članaka nisu iz okvira samo jedne oblasti, već obuhvataju više njih, bilo da dotiču neka pitanja iz drugih oblasti ili ih problematizuju), ipak ćemo to učiniti radi naše osnovne orijentacije. Moram naglasiti da smo zbog značaja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite ovo područje izdvojili iz tematske oblasti *opšta teorija o ratu i opštenarodna odbrana i društvena samozaštita* (u programskoj i tematskoj orijentaciji to je jedna oblast) — kao posebno područje, odnosno tematsku oblast. Takođe, treba naglasiti da osnovne tematske oblasti u programskoj i tematskoj orijentaciji nisu definisane po naučnim oblastima, odnosno ne odgovaraju usvojenoj podeli vojne nauke. To je namerno urađeno da bi se istakla neka posebno važna grupa pitanja i problema iz oblasti vojne nauke ili, uže, ratne veštine, a koja po srodnosti problema može da čini, i čini, posebnu tematsku celinu.

Pregled objavljenih priloga prema tematskim oblastima:

1. Opšta teorija o ratu — — — — —	16 priloga
2. Razvoj koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite — — — — —	11 priloga
3. Vojna nauka i teorija ratne veštine — — — — —	15 priloga
4. Idejno-političko i psihološko osposobljavanje oružanih snaga i drugih subjekata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite — — — — —	14 priloga

5. Rukovođenje opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom i rukovođenje i komandovanje oružanim snagama — — — — —	4 priloga
6. Teorijsko uopštavanje iskustava iz prakse — — — — —	4 priloga
7. Materijalno obezbeđenje u opštenarodnom odbrambenom ratu — — — — —	1 prilog
8. Iskustva iz NOR-a i ratova vođenih posle drugog svet-skog rata — — — — —	23 priloga
9. Razvoj ratnih doktrina i oružanih snaga drugih zemalja	7 priloga
10. Ostalo:	
— prikazi knjiga — — — — —	5 priloga
— informacije — — — — —	2 priloga
— ostali članci — — — — —	6 priloga
UKUPNO:	108 priloga

Objavljene priloge iz tematskih oblasti: opšta teorija o ratu; razvoj koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite; vojna nauka i teorija ratne veštine; rukovođenje ONO i DSZ i rukovođenje i komandovanje oružanim snagama i teorijsko uopštavanje iskustava iz prakse, bilo je posebno teško valjano razvrstati, jer je njihovim sadržajima obuhvaćena problematika iz svih pet navedenih tematskih oblasti, koje su, inače, po svojim sadržajnim obuhvatima veoma bliske. To smo, ipak, učinili radi potpunijeg uvida u sadržaj časopisa, iako smo svesni, da, možda, neki prilog nismo razvrstali na pravo mesto.

Iz pregleda objavljenih priloga po tematskim oblastima može se reći da je časopis vodio računa o utvrđenoj tematskoj orijentaciji i da je odgovorio svojim zadacima i funkciji.

Već na prvi pogled se uočava da je najveći broj objavljenih priloga iz oblasti: opšta teorija o ratu; razvoj koncepcije i doktrine ONO i DSZ; vojna nauka i teorija ratne veštine; idejno-političko i psihološko osposobljavanje oružanih snaga i drugih subjekata ONO i DSZ i iskustva iz NOR-a i ratova vođenih posle drugog svetskog rata — ukupno 79 priloga ili preko 73 odsto svih objavljenih priloga. Ako podatke o broju objavljenih priloga u pojedinim tematskim oblastima uporedimo sa podacima iz prethodne godine, onda možemo istaći da je u oblasti *opšta teorija o ratu* objavljeno za 60 odsto više priloga, a u oblasti *vojna nauka i teorija ratne veštine* za 50 odsto više. U ostalim oblastima broj objavljenih priloga je približan prošlogodišnjem.

Posebno treba istaći nastojanje i napore Redakcijskog odbora i redakcije da se obezbedi veći broj priloga iz oblasti *vojna nauka i teorija ratne veštine*, čiji su sadržaji obuhvatili težišna pitanja i probleme ratne veštine. Već je rečeno da je u toj oblasti objavljeno 50 odsto više priloga nego prethodne godine. Pored toga, treba imati na umu da u ovu oblast spadaju, u stvari, i oni prilozi koje smo

svrstali u oblast rukovođenja i komandovanja i uopštavanja iskustava iz prakse, a i brojni prilozi iz drugih tematskih oblasti, čiji sadržaji su manje-više tretirali pojedina pitanja ratne veštine.

Moramo istaći, a to se vidi iz pregleda objavljenih priloga, da je iz tematske oblasti *materijalno obezbeđenje u opštenarodnom odbrambenom ratu* objavljen samo jedan članak, što nije u skladu sa sve većim značajem materijalnog obezbeđenja u savremenom ratu, posebno u uslovima ostvarivanja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije, a i sa zahtevima tematske orijentacije. Ostaje i u narednoj godini zadatak Redakcijskom odboru i Redakciji da ulože veće napore na pokretanju i problematizovanju pitanja materijalnog i zdravstvenog obezbeđenja u ONOR-u, radi razrešavanja nekih dilema u toj oblasti.

Značajna karakteristika ovogodišnje edicije »Vojnog dela« jeste težnja ka tematskim izdanjima, bilo da se ceo broj posvećuje jednoj temi, bilo da se pojedine teme obrađuju kao blok tema. Tako su u 1983. godini pojedini brojevi bili posvećeni: (1) temi: »Specijalni rat kao supstitucija oružane agresije« — jednim tematskim brojem (1/83) i blokom članaka u dva broja (2 i 3/83); (2) 40-godišnjici bitaka na Neretvi i Sutjesci — tematskim brojem u celini (4/83), u kojem je doneto 17 članaka čiji su autori bili neposredni učesnici tih bitaka. Treba istaći da su u tom broju objavljena dva članka našeg vrhovnog komandanta druga Tita u kojima su date sintetičke ocene tih istorijskih događaja iz našeg narodnooslobodilačkog rata i revolucije; (3) savetovanju o temi: »Formiranje svestrane ličnosti starešine oružanih snaga SFRJ« — blokom članaka u br. 5/83.

Časopisu »Vojno delo« su, u 1983. godini (od 1. januara do 1. decembra), ponuđena za objavljivanje 132 priloga, što je na nivou prethodne godine, kada je ponuđen 131 prilog. Od broja ponuđenih priloga 53 je objavljeno, 11 odbijeno, jedan broj je pripremljen za objavljivanje u narednim brojevima časopisa, a ostali su kod autora na doradi ili kod recenzenata na oceni. Treba istaći da je, u ovoj godini, tematska orijentacija ponuđenih priloga, u odnosu na prethodne godine, bila povoljnija, jer je ponuđeno više priloga upravo iz onih tematskih oblasti u kojima ih ranijih godina nismo imali dovoljno.

Od 104 objavljena autorska članka, u ovoj godini, za 53 (ili u procentima 51 odsto) autori su iz oružanih snaga, a za 51 (ili 49 odsto članaka) autori su izvan oružanih snaga. U ovoj godini u časopisu je sarađivalo 93 autora (u prošloj godini 78), i to: 48 (ili 51,6 odsto) iz oružanih snaga i 45 (ili 48,4 odsto) izvan oružanih snaga. Ovi podaci ukazuju na sve veću otvorenost našeg časopisa prema autorima

izvan oružanih snaga, što je dobro. Radi poređenja ističem podatak da je u prošloj godini bilo 29 ili 37,18 odsto saradnika izvan oružanih snaga. Redakcijski odbor i Redakcija činili su značajne napore da prošire krug saradnika »Vojnog dela«, u čemu su dosta uspeli, što potvrđuju sledeći podaci: od ukupno 93 autora njih 78 pojavilo se samo jedanput, a prvi put je sarađivalo 36 autora (u prošloj godini 31). Smatramo da je značajno istaći i činjenicu da je, u ovoj godini, časopis dobio više priloga nego prethodnih godina od mlađih starešina, magistara vojnih ili drugih nauka, posebno onih iz vojnih škola i školskih centara, što ukazuje na njihovu sve veću zainteresovanost za saradnju u našem časopisu. Na osnovu ovih podataka možemo zaključiti da časopis »Vojno delo« ima veliki broj saradnika. Međutim, taj broj bi trebalo i dalje povećavati, posebno starešinama iz komandi i jedinica naših oružanih snaga.

II

Analizom samo brojčanih podataka nije moguće doći do kompletne ocene rada, a posebno sadržaja časopisa. Stoga je Redakcijski odbor, na predlog Redakcije, na sednici održanoj 9. novembra 1982. godine, utvrdio i usvojio kriterijume za kvalitativno vrednovanje objavljenih priloga u »Vojnom delu«. Ti kriterijumi su: (1) teorijska i praktična aktuelnost priloga; (2) naučno-stručni nivo priloga; (3) korektnost metodološkog pristupa i teorijskog zasnivanja rada; (4) idejna usmerenost priloga; (5) doprinos razvoju vojnonaučne misli i unapređenju prakse. Radi kvalitativne analize objavljenih priloga, Redakcija je obrazovala radnu grupu od 26 članova iz Redakcijskog odbora i drugih saradnika izvan njegovog sastava.

Ocena radne grupe svih objavljenih priloga razvrstanih prema tematskim oblastima je sledeća:

1. Iz tematske oblasti *opšta teorija o ratu* objavljeno je 16 priloga. Okosnica sadržaja ove tematske oblasti bili su prilozi sa okruglog stola o temi: »Specijalni rat kao supstitucija oružane agresije«. Ovim priložima je, na sistematizovan i teorijski utemeljen način, razmatran »specijalni rat« kao izuzetno aktuelan i značajan fenomen u savremenim međunarodnim odnosima. Stoga su ti prilozi aktuelni i sa teorijskog i sa praktičkog stanovišta. Opravdano je pretpostaviti da će objavljeni članci imati neposredan podsticaj i uticaj na unapređenje nekih rešenja u sistemu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Naučno-stručni nivo članaka je različit, mada je većina na visokom nivou stručne i naučne obrade, što

je i prirodno kada se radi o prilogima dobijenim takvom formom naučnoistraživačkog rada kakav je okrugli sto. Svi prilozi su visoko idejno usmereni i kao takvi veoma su inspirativni za unapređenje prakse.

Značajno je istaći da su u ovoj oblasti objavljena i četiri polemička članka o temi: »Rat kao sastavni deo politike«. Rasprava o toj temi bila je novi pokušaj teorijsko-metodološkog određenja rata kao savremene društvene pojave. Kao takva ona je bila aktuelna i teorijski značajna, što potvrđuje i pažnja koju je privukla u širokom krugu čitalaca. Ta pažnja je, verovatno, bila izazvana izrazitom oprečnošću mišljenja autora tih polemičkih članaka. To pokazuje da je moguće sučeliti i teorijski oštro različita mišljenja, a da to bude od koristi i za našu teoriju i za naš časopis.

Člankom »Marks i prevazilaženje vojnotradicionalističkog mišljenja i delovanja«, časopis je obeležio stogodišnjicu smrti Karla Marksa, kao jedan od značajnih datuma u 1983. godini. Članak je, zbog autorovog pristupa Marksovoj misli kao revolucionarno-savremenoj misli, privukao pažnju šire naučne javnosti, kao vredan teorijsko-metodološki prilog primeni Marksovog metoda u istraživanju i objašnjavanju fenomena rata i vojne organizacije.

Posmatrano u celini, članci iz ove tematske oblasti svojom praktičnom, a prvenstveno teorijskom aktuelnošću, marksističkom teorijskom utemeljenošću i korektnošću metodološkog pristupa u razmatranju predmeta, predstavljaju takva kvalitativna ostvarenja koja značajno doprinose razvoju naše marksističke vojne misli.

2. Objavljeni prilozi u okviru tematske oblasti *razvoj koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite* tretiraju, uglavnom, ideološke, ekonomske, sociokulturne, propagandne i druge oblike subverzivnih aktivnosti prema našoj zemlji, i to, prvenstveno, sa stanovišta bezbednosti, odbrane i zaštite. U njima se, takođe, ukazuje na osnovne vrednosti jugoslovenskog socijalističkog samoupravnog društva, kao primarne objekte napada njemu neprijateljskih snaga. Posebnu i značajnu celinu čine oni radovi u kojima se pretežno, ili skoro isključivo, razmatra sistem društvene samozaštite u funkciji suprotstavljanja agresivnim postupcima iz domena specijalnog rata.

Naučni i stručni nivo objavljenih priloga je iznad nivoa postignutog u ranijim razmatranjima raznih aspekata subverzivnog delovanja protiv naše zemlje, mada ima znatnih razlika između pojedinih priloga. U njima se ne daju samo odgovori na mnoga teorijski i praktički značajna pitanja, već i podstiču dalje rasprave o nekim

interesantnim pojavama koje su u neposrednoj ili posrednoj vezi sa subverzivnim delovanjem.

Za idejnu usmerenost članaka važno je istaći da su njihovi autori jedinstveni u oceni opasnosti koja našoj zemlji pretila od subverzivnih aktivnosti iz domena specijalnog rata, a i u isticanju potrebe angažovanja svih subjekata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u suprotstavljanju tim aktivnostima. U svim tim prilogima prisutno je (eksplicitno ili implicitno) saznanje da je borba za vrednosti socijalističkog samoupravnog društva, za bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti, za prevazilaženje ekonomskih slabosti i problema, a i za demokratizaciju međunarodnih ekonomskih i političkih odnosa na osnovama politike nesvrstavanja, ishodište i temelj naše otpornosti na sve vidove neprijateljskog delovanja.

U celini gledano, prilozi ove tematske oblasti po svojoj predmetnoj određenosti, teorijsko-metodološkoj zasnovanosti i postignutim saznanjima predstavljaju značajan prilog razvoju naše vojno-naučne misli i unapređenju odbrambene i samozaštitne prakse. Oni su, takođe, podsticajni za dalje napore naučnih radnika u oružanim snagama i u društvu u izučavanju i istraživanju svih oblika subverzivnog delovanja i iznalaženju najefikasnijih rešenja u suprotstavljanju takvom delovanju.

Treba istaći i to da 75 odsto autora ovih priloga nisu vojna lica, što je značajan indikator uspešne saradnje naučnih radnika i publicista iz društva i iz Armije u rasvetljavanju pitanja koja se tiču izgradnje koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

3. U okviru tematske oblasti *vojna nauka i teorija ratne veštine*, u ovoj godini, objavljeno je 15 priloga, što je za 50 odsto više nego u prošloj. Analiza sadržaja tih priloga pokazuje da su oni veoma različiti po svojoj tematskoj orijentaciji i da su njihovi sadržaji obuhvatili široki spektar pitanja i problema ratne veštine na svim nivoima.

Zajednička karakteristika svih objavljenih priloga je njihova izuzetna teorijska i praktička aktuelnost, jer se u njima problematizuju upravo ona pitanja koja nameće sadašnje stanje naše vojno-naučne misli i potrebe rešavanja nekih praktičkih problema u oblasti vođenja oružane borbe, a i visoka idejna usmerenost, jer se pogledi i stavovi u tim prilogima zasnivaju na našim konceptijskim i doktrinarnim stavovima i rešenjima.

Naučni i stručni nivo objavljenih priloga je dosta neujednačen i kreće se od deskripcije manje-više poznatog do objašnjenja povezanosti i uzročno-posledične zavisnosti nekih pojava. To je i razum-

ljivo, jer su ti prilozi nastali na različitoj empirijskoj građi i delo su autora različitih stručnih profila i različite teorijske i metodološke usmerenosti i osposobljenosti saradnika časopisa. Ponekad u nekima nedostaje dovoljno ubedljiva argumentacija za iznete stavove i dublji prodori i objašnjenje nekih pojava ili procesa. Mada u pojedinim člancima ima manjih teorijsko-metodoloških slabosti (nedovoljno problemskog i vlastitog pristupa, ponekad pojmovna neodređenost, neadekvatno korišćenje literature i drugih izvora i sl.), gledano u celini, prilozi imaju solidan teorijsko-metodološki pristup problemima koje pokreću.

4. Tematska oblast *idejno-političko i psihološko osposobljavanje oružanih snaga i drugih subjekata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite* bila je, u ovoj godini, zastupljena sa znatno više priloga nego u prethodnoj (za preko 64 odsto). To je, pored ostalog, i odraz pojačanih aktivnosti svih subjektivnih snaga našeg društva, sa SKJ na čelu, na ostvarivanju strategije dugoročnog razvoja jugoslovenskog socijalističkog društva na osnovama samoupravljanja. Svakako, to je imalo uticaja i na tematiku koja je tretirana u ovoj oblasti.

Sadržaji dvaju priloga se odnose na idejno i akciono delovanje SKJ, a posebno Organizacije SKJ u JNA na ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije i na suzbijanju i prevazilaženju raznih tendencija u našem društvu koje su suprotne politici SKJ. U njima je posebno istaknuta idejno-politička sadržina vodeće uloge i političke odgovornosti SKJ u odbrani i bezbednosti naše zemlje — sa teorijskog i praktičkog stanovišta. Većinu priloga ove oblasti čine saopštenja i diskusije sa savetovanja o temi: »Formiranje svestrane ličnosti starešine oružanih snaga SFRJ«, u kojima se, sa teorijskog i praktičkog stanovišta, ukazuje na puteve izgrađivanja svestrano razvijene ličnosti starešina naših oružanih snaga u toku školovanja i u toku radnog veka. Treba istaći da su sadržaji objavljenih priloga obuhvatili problematiku koja u prethodnim godinama nije u dovoljnoj meri bila tretirana u našem časopisu, ali da je i ta tematika ipak bila relativno uska. Može se reći da su ovi članci imali izuzetno visok nivo idejne usmerenosti i solidan metodološki pristup u razmatranju problema koje pokreću. Naučni i stručni nivo članaka je neujednačen i sadržina većine priloga se kreće manje ili više u granicama poznatog. Samo nekolicina autora je učinila veći napor za dublji teorijski prodor u probleme koje razmatraju.

Gledano u celini, prilozi iz ove tematske oblasti predstavljaju skroman doprinos razvoju vojne teorije, dok je njihov doprinos unapređenju prakse znatno veći.

5. U tematskoj oblasti *rukovođenje opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom i rukovođenje i komandovanje oružanim snagama* objavljena su četiri priloga, što je još uvek nedovoljno s obzirom na značaj ove problematike. Ipak, smatramo da smo u ovoj oblasti učinili značajan napredak budući da su u objavljenim člancima razmatrana veoma aktuelna pitanja rukovođenja i komandovanja. Posebno su značajni, sa teorijskog i praktičnog stanovišta, članci u kojima su razmatrana moguća konkretna rešenja u organizaciji i funkcionalnoj šemi rukovođenja i komandovanja na strategijskom nivou i pokretana pitanja organizacije i metoda rada u organima rukovođenja i komandovanja. Sadržaji ostalih članaka odnose se na uticaj obaveštajne funkcije na efikasnost rukovođenja i komandovanja u oružanoj borbi.

Svi objavljeni prilozi su aktuelni sa teorijskog i praktičnog stanovišta i imaju visok teorijsko-metodološki pristup problemima koje pokreću i oblikovani su po načelima naučnih studija problema. Smatramo da ovi prilozi po svojim sadržajima, načinu razmatranja problema i izvođenju stavova i zaključaka predstavljaju značajan doprinos razvoju naše vojnonaučne misli i unapređenju prakse. Posebno treba istaći da ovi prilozi doprinose utemeljavanju i razvoju celovitije teorije rukovođenja i komandovanja i, najzad, daju i osnove za dalje istraživanje i teorijske rasprave u ovoj oblasti.

6. U tematskoj oblasti *teorijsko uopštavanje iskustava iz prakse* objavljena su četiri priloga, što je nešto više nego u prošloj godini. Međutim, problematika koju su obuhvatili njihovi sadržaji je veoma uska i odnosi se na neka iskustva iz organizovanja i rukovođenja komandno-štabnim ratnim vežbama i na iskustva iz rada komandi jedinica u osposobljavanju mladih starešina. Budući da se u tim priložima tretiraju aktuelni, pre svega, praktični problemi, to i način razmatranja te problematike ima naglašen praktični značaj. S tim u vezi njihov praktični domašaj je nešto značajniji, dok je nivo teorijskog uopštavanja veoma skroman. Treba istaći i to da ti prilozi imaju visoku idejnu usmerenost, da su na solidnom nivou stručne obrade, ali da predstavljaju skroman doprinos razvoju teorije ratne veštine.

Moramo konstatovati da, još uvek, nemamo priloga u kojima se na zavidnom teorijskom nivou uopštavaju bogata iskustva iz rada komandi i jedinica, vojnih škola i ustanova naših oružanih snaga, a koja bi podsticala dalji razvoj vojne teorije.

7. Tematska oblast *materijalno obezbeđenje u opštenarodnom odbrambenom ratu* malo je tretirana na stranicama našeg časopisa. U 1983. godini objavljen je samo jedan prilog u kojem se razma-

traju neki aspekti pripreme privrednih delatnosti za funkcionisanje u ratu. Problematika članaka je aktuelna i sa teorijskog i praktičkog stanovišta i obrađena je na solidnom stručnom nivou. Međutim, budući da se u članku polazi od već poznatih stavova o značaju odgovarajućih priprema privrednih delatnosti za uspešno vođenje opštenarodnog odbrambenog rata i da se ne pokreću nova pitanja i ne ukazuje na postojeće dileme, članak nema trajniji teorijski i aplikativni značaj.

8. Iz okvira tematske oblasti *iskustva iz NOR-a i ratova vođenih posle drugog svetskog rata* objavljeno je 19 priloga, od kojih se 17 odnosi na obeležavanje 40-godišnjice bitaka na Neretvi i Sutjesci, a dva na rat u Libanu 1982. godine, koji predstavljaju prve pokušaje uopštavanja nekih iskustava i pouka iz tog rata. Teorijska i praktička aktuelnost članaka, i svih zajedno i svakog pojedinačno, je velika. Svi članci su obrađeni na visokom stručnom, a neki i naučnom nivou, dok se manji broj može svrstati u sećanja. Treba istaći da su prilozi zasnovani na korektnom metodološkom pristupu problemu i da su visoko idejno usmereni, odnosno da su u skladu sa našim — Titovim shvatanjem i stavovima u vezi sa doktrinom i strategijom NOR-a i ratne veštine koja se stvarala u njemu, i sa našim savremenim koncepcijskim i doktrinarnim stavovima i opredeljenjima.

Velika vrednost objavljenih članaka je i ta što su to dela neposrednih učesnika događaja koje analiziraju, i to, uglavnom, rukovodilaca na istaknutim dužnostima u toku NOR-a i posle rata. Posebnu vrednost imaju članci, odnosno izvodi iz govora druga Tita povodom 35-godišnjice bitaka na Neretvi i Sutjesci, u kojima su date sintetičke ocene tih slavnih bitaka.

Može se reći da su u ovoj tematskoj oblasti postignuti značajni rezultati, što za Redakcijski odbor i Redakciju predstavlja veliki uspeh, jer su uspeli da čitaocima omoguće da se upoznaju sa gledanjima i sećanjima istaknutih učesnika na presudne bitke našeg narodnooslobodilačkog rata.

9. U tematskoj oblasti *razvoj ratnih doktrina i oružanih snaga drugih zemalja* objavljeno je sedam priloga, što je na nivou pretходne godine. Međutim, objavljeni prilozi u ovoj godini su znatno aktuelniji i sa teorijskog i praktičkog stanovišta. Posebno je značajno istaći da skoro polovina objavljenih članaka predstavlja originalan rad saradnika »Vojnog dela« u kojima se komentarišu, analiziraju i daju vlastiti pogledi na probleme koje razmatraju, dok su u ranijim godinama članci iz ove oblasti bili, uglavnom, prikazi

izvornih članaka iz stranih vojnih časopisa. Naučno-stručni nivo priloga je neujednačen, ali se za većinu može reći da je na solidnom teorijskom i stručnom nivou prezentiranja sadržaja. Takođe, većina članaka ima korektan teorijsko-metodološki pristup pitanjima koja razmatra i oblikovani su po načelima stručnih i naučnih radova.

Međutim, treba konstatovati i to da je tematika koja je razmatrana u objavljenim priložima dosta uska, jer se sadržaji većine radova odnose na doktrine i strategije oružanih snaga vodećih blokovskih zemalja, dok se razvoj ratnih doktrina i oružanih snaga malih i posebno nesvrstanih zemalja uopšte ne tretira. Takođe, nedostaju komentari i analize vojno-političkih i doktrinarnih problema vezanih za konkretne oružane sukobe, kao što su: sukobi u Libanu, rat između Iraka i Irana, događaji oko Nikaragve itd.

Može se zaključiti da ovi prilozi, posmatrani u celini, predstavljaju teorijski i praktički doprinos razvoju vojnonaučne misli i unapređenju prakse.

10. U ovoj godini u »Vojnom delu« objavljeno je pet prikaza knjiga. Treba istaći da smo postigli značajan napredak u kvalitetu tih prikaza u odnosu na kvalitet u ranijim godinama. Ti prikazi su, u stvari, sveobuhvatne analize i kritičke ocene sadržaja prikazanih dela, a naročito njihove idejne i naučne usmerenosti, sagledavajući ih sa stanovišta naših globalnih društveno-političkih opredeljenja. Smatramo da samo takvi prikazi mogu opravdati svoju svrhu i u narednim godinama.

III

Redakcijski odbor i Redakcija časopisa uložili su veliki napor da bi uspešno izvršili sve postavljene zadatke u ovoj godini, i to ne samo one koji se odnose na sprovođenje uređivačke politike, već i one koji su organizacijskog karaktera, a odnose se na njihov svakodnevni rad i održavanje planiranih skupova.

Jedan od takvih zadataka bio je i pripremanje, organizovanje i održavanje okruglog stola o temi: »Tehničko-tehnološki razvoj i odbrambene pripreme društva«, koji je održan 1. novembra 1983. godine u Domu JNA Topčider. Rasprava o toj temi organizovana je i vođena saglasno tematskoj orijentaciji časopisa u 1983. godini, koja je usvojena na prošloj sednici Saveta i Redakcije »Vojnog dela«.

Opšta je ocena da su u celini ostvareni osnovni ciljevi organizovanja i održavanja okruglog stola i stoga će »Vojno delo« saopštenja i diskusije sa ovog naučnog skupa, a i druge priloge, objaviti

u prvom broju u 1984. godini, i to kao tematsko izdanje, a po potrebi i u narednim brojevima kao blok tema.

I na kraju, možemo konstatovati da je tematika časopisa, u ovoj godini, bila raznovrsna i da je takva sveobuhvatnost nužna i korisna. Treba, takođe, istaći i to da je uređivačka politika »Vojnog dela« bila u skladu sa programskom i tematskom orijentacijom, da časopis odgovara svojoj nameni i da je u funkciji razvoja naše vojne teorije i koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozastite, da su Redakcijski odbor i Redakcija uspešno izvršili svoje zadatke i da su uložili značajne napore na poboljšanju sadržaja časopisa.